

Het Ligurische alternatief voor de Po-vlakte

Het zweet gutst over mijn rug bij een temperatuur van rond de veertig graden. Het is half augustus 2012 en Italië beleeft zijn warmste en droogste zomer sinds vijftig jaar. Het heeft in dit gedeelte van Italië al bijna drie maanden niet geregend. Boven mijn hoofd hoor ik de ronkende motoren van helikopters. Die vliegen heen en weer met duizenden liters zeewater om de bosbranden te blussen die als gevolg van die droogte overal ontstaan. Of het helpt? Het lijkt water naar de zee dragen, al is dat een ongepast beeld in dit verband. Maar ik heb andere zorgen.

Dat mijn lichaam bestand is tegen hoge temperaturen, had ik al eerder ervaren. Maar verdwalen onder deze omstandigheden is andere koek. En dat is wat mij nu overkomt. Is dit de prijs die ik moet betalen voor mijn eigenwijze beslissing af te wijken van de keurig bewegwijzerde Via Francigena door de Povolakte? Al lang voor vertrek had ik besloten dat ik de muggenplagen boven eindeloze rijstvelden links zou laten liggen. Ook de verhalen over kilometerslange schaduwloze asfaltwegen waar het zware vrachtverkeer je de berm in jaagt hadden me afgeschrikt. Nee, dan liever de frisse lucht van het hooggebergte, gevolgd door het prachtige uitzicht over de Middellandse Zee vanaf de Ligurische hoogvlakte. Dat leek me veruit te verkiezen.

Ik bevind me op een kilometer of vijf van de beroemde "Cinque Terre", de vijf tegen de kust geplakte dorpjes die op de werelderfgoedlijst staan van de Unesco. Maar ik ben het spoor volledig bijster. Snel na mijn vertrek ging het al mis. De bewegwijzering van dit stuk van de route is om te huilen. Dus daar sta ik, in de zinderende hitte onder een meedogenloze zon op een pad dat steeds smaller wordt en op een zeker moment geheel doodloopt in onbegrijpbaar dor struikgewas.

Twee gidsjes heb ik in mijn rugzak. Nu ik afwijk van de Francigena kan ik kiezen tussen de *Via della Costa*, die van West naar Oost loopt, grotendeels de kustlijn volgt en daar alle badplaatsen passeert. Of de *Alta Via dei monti Liguri*, oftewel de Hoge Weg over de Ligurische bergen, zo'n tien tot twintig kilometer landinwaarts. Ik was gewaarschuwd. De *Via della Costa* is splinternieuw en onder pelgrims vrijwel onbekend. Het gidsje heeft zeer schematische, handgetekende plattegrondjes en over de kwaliteit van de markering bestaan twijfels. De *Alta Via* is heel mooi en merendeels goed gemarkeerd, maar gaat door zeer dunbevolkt gebied. Dus overnachting en fouragering kunnen problemen opleveren, als je de euvele moed hebt - zoals ik - dit deel van de tocht zonder tentje te ondernemen.

Via della Costa

De *Via della Costa* start in Menton (Frankrijk) en komt na 300 kilometer uit in Sarzana, de grens tussen Ligurië en Toscane. Na de doortocht door de Italiaanse Zee-alpen pik ik de draad op in Savona en loop pal langs de kust richting Genua. De route volgt deels een geasfalteerd fiets- en wandelpad over een oud spoorwegtracé en passeert daarbij regelmatig lange, verkoelende tunnels, variërend van enkele tientallen tot 1500 meter lang. Maar tot aan Genua loop je ook regelmatig langs de *Via Aurelia*, een drukke tweebaansweg die alle kustplaatsen met elkaar verbindt. De hectiek en herrie van het massatoerisme krijg je er in de vakantiemaand augustus gratis bij. Want een beetje Italiaan brengt zijn vakantie door aan de kust. Dat betekent ook dat je in deze tijd ruim tevoren op zoek moet naar een betaalbare overnachtingsplek. Maar het zijn mijn voeten die het hier het zwaarst te verduren hebben. Ondanks stevige bergschoenen met dikke zolen zijn ze niet bestand tegen de hitte die van het kokend hete asfalt komt. Of je nou midden op de dag loopt of bij het vallen van de avond: het geeft een brandend gevoel aan de voetzolen, dat ook 's nachts in bed nog de nachtrust kan verstoren.

Daarom besluit ik na Genua de trein landinwaarts te nemen en de koelte op te zoeken van de *Alta Via*. En dat is een verademing. Goed gemarkeerde paden door schaduwrijke bossen, met een fris windje vanaf de zee. Later begrijp ik dat de *Via della Costa* na Genua ook de bergen in duikt, maar de wandelaar regelmatig in figuurlijke zin het bos in stuurt. Met hopeloos verdwalen tot gevolg. Dus afwijken van deze route bleek een verstandige beslissing.

Alta Via

De *Alta Via* is een panoramische wandelroute van 442 kilometer lang die Ventimiglia aan de Franse grens verbindt met Ceparana, ten noorden van La Spezia. In fysieke zin is de route veel minder zwaar dan die door de Alpen. Maar je moet als solo-wandelaar goed tegen de eenzaamheid kunnen. "Een Italiaan die wandelt is zijn autosleutels kwijt", is een veelgehoorde uitdrukking. Inderdaad vormen ook op deze route

medewandelaars een zeldzaamheid. Het kleine peloton Italianen dat wel de stoute bergschoenen aantrekt blijkt een voorkeur te hebben voor het voor- en naseizoen. Daar is alles voor te zeggen, weet ik inmiddels uit ervaring met het hoogseizoen.

Het voorzieningenaanbod in dit dunbevolkte deel van de laars is beperkt. In Italië heeft elk dorp - hoe klein ook - minimaal een bar en een bakker. Daar kun je in de Ligurische bergen niet zonder meer op rekenen. En veel van de berghutten in deze streek zijn onbemand. Dat betekent: eigen potje koken. Goede planning van de route met altijd voldoende water en voeding in de rugzak is dus een voorwaarde.

Maar de belangrijkste voorwaarde is: vertrouwen. Dan gebeuren er prachtige dingen. Bijvoorbeeld de ontmoeting met Zitta. Zij is een alleenstaande vrouw met een zoon van midden dertig met het syndroom van Down. Ik ontmoet hen als ik het dorp met de prachtige naam Barbagemelata ("Ijsbaard") binnenwandelaar. Het is het hoogst gelegen dorpje van Ligurië (op 1350 meter boven zeeniveau) en heeft sinds een paar jaar de wandelaar geen enkele voorziening te bieden, zelfs geen bar. Toch ben ik er in goed vertrouwen heen gelopen. Zitta is degene die dat vertrouwen beloont. Ze nodigt me spontaan uit in haar huis een bord pasta te komen eten. Dat aanbod neem ik graag aan. Het bord pasta met eigengemaakte pesto wordt gevolgd door gehaktballetjes in tomatensaus, boontjes met buffel-mozzarella, sla en chocoladepudding met limoncello toe. Later schuiven ook nog enkele vrienden en burens aan. En zo is het opeens een drukte van jewelste in het verstilte dorpje en nemen we enkele uren later als goede vrienden afscheid.

Sentiero delle Cinque Terre

Na een kleine week over de Alta Via te hebben gelopen wil ik weer terug naar de Via della Costa. Vooral om de wereldberoemde "Cinque Terre" te kunnen passeren. Op de kaart staat een wandelroute ingetekend, "il sentiero delle cinque terre". Deze loopt in zuid-oostelijke richting en zou bij de Via della Costa moeten uitkomen, westelijk van de Cinque Terre. Maar ik heb geen enkele beschrijving van dit pad. Ik besluit maar weer eens los te laten: en dan vooral de plicht elke kilometer wandelend te moeten afleggen. Dat betekent de duim heffen, liften naar een dorpje vanwaar ik hoop op dat *sentiero* te komen en zo naar de kust te lopen. Ik vind inderdaad een pad, maar dat is spaarzaam gemarkeerd. Van het "sentiero delle cinque terre" is geen spoor te bekennen. De paden die ik wel zie ontberen elke vorm van signalering. Dus daar waag ik me niet aan. Ik voel me door de kaartmakers misleid en zie me gedwongen urenlang in de brandende zon over gloeiend heet asfalt de provinciale weg te volgen naar de kust. Dit is het moment waarop ook ik aan de grenzen kom van mijn hittebestendigheid. Mijn voeten staan in brand! Onder deze omstandigheden blijven lopen is pure zelfkwelling.

Zo leg ik ook de laatste tien kilometers van deze dag liftend af. De eerste automobilist die passeert toont direct mededogen. Krap twintig minuten later kom ik aan in Bonassola, op de Via della Costa, een tiental kilometers van de Cinque Terre. En daar lig ik even later tussen de bruingebrande lijven van luilekkerende Italianen te poedelen in het verkoelende water van de glasheldere baai. Mijn bezwete rugzak met nog nagloeïende bergschuiven vormen een vreemde eend in de bijt van opblaasendjes, teenslippers, King Size badhanddoeken en zwemvliezen....

Moraal van het verhaal: in je eentje zonder tent lopen door Ligurië stelt hoge eisen aan de fysieke en mentale weerbaarheid van de Rome-pelgrim. Ik heb het volbracht, maar het hoogseizoen lijkt daarvoor niet de ideale periode. En dat is een fors *understatement*....

Arnoud Boerwinkel

Gidsen:

- **Ligurischer Höhenweg.** Alta Via dei Monti Liguri. Sebastian Thomas. Uitg. Conrad Stein
- **La Via della Costa.** L'itinerario ligure per la Via Francigena. Monica D'Atti, Franco Cinti. Uitg. Terre di Mezzo